

Metody badań i interpretacji źródeł z bursztynu i tworzyw szklistych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.21P.15853.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Paulina Suchowska-Ducke, Marta Krzyżanowska	
Prowadzący zajęcia	Paulina Suchowska-Ducke, Marta Krzyżanowska	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Laboratorium: 10, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 1

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Omówienie problematyki naturalnego pochodzenia bursztynu oraz jego roli kulturowej w pradziejach
C2	Omówienie metod obróbki bursztynu w pradziejach oraz metod badania składu fizyko-chemicznego w celu wskazania jego proveniencji
C3	Zapoznanie studentów z podziałem tworzyw szklistych
C4	Omówienie sposobów wytwarzania przedmiotów z tworzyw szklistych oraz z metod badań ich składu chemicznego

Wymagania wstępne

Podstawowa wiedza z zakresu pradziejów Europy
Znajomość języka angielskiego

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Uzyskuje wiedzę na temat bursztynu jako surowca i bursztyniarstwa jako dziedziny wytwórczości pradziejowej	ARL_K2_W03, ARL_K2_W04, ARL_K2_W05, ARL_K2_W07	Kolokwium pisemne
W2	Uzyskuje wiedzę na temat metod badania bursztynu i zabytków z niego wykonanych	ARL_K2_W03, ARL_K2_W05, ARL_K2_W07	Kolokwium pisemne
W3	Uzyskuje wiedzę na temat tworzyw szklistych i szklarstwa jako dziedziny wytwórczości	ARL_K2_W03, ARL_K2_W04, ARL_K2_W05, ARL_K2_W07	Kolokwium pisemne
W4	Uzyskuje wiedzę na temat metod badania tworzyw szklistych i zabytków z nich wykonanych	ARL_K2_W03, ARL_K2_W05, ARL_K2_W07	Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi rozróżnić odmiany bursztynu i omówić podstawowe techniki jego produkcji	ARL_K2_U02, ARL_K2_U05, ARL_K2_U07	Kolokwium pisemne
U2	Potrafi omówić metody badań nad proveniencją zabytków bursztynowych	ARL_K2_U02, ARL_K2_U05	Kolokwium pisemne
U3	Zna zasady konserwacji i przechowywania zabytków bursztynowych	ARL_K2_U02, ARL_K2_U03, ARL_K2_U05	Kolokwium pisemne
U4	Potrafi rozróżnić poszczególne tworzywa szkliste od siebie i omówić poszczególne techniki ich produkcji	ARL_K2_U02, ARL_K2_U05, ARL_K2_U07	Kolokwium pisemne
U5	Potrafi kreatywnie podejść do badania tworzyw szklistych	ARL_K2_U05, ARL_K2_U06, ARL_K2_U07, ARL_K2_U08	Kolokwium pisemne
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Ma fundamenty merytoryczne do podnoszenia swoich kompetencji	ARL_K2_K02, ARL_K2_K04	Kolokwium pisemne
K2	Jest przygotowany do samodzielnej pracy w zakresie praktycznym	ARL_K2_K04	Kolokwium pisemne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Bursztyn jako żywica kopalna	W1, W2, U1, U2, K2	Laboratorium
2.	Bursztyniarstwo w pradziejach	W1, U1, K1	Laboratorium
3.	Konserwacja zabytków bursztynowych	W2, U3, K2	Laboratorium
4.	Podział tworzyw szklanych	W3, U4	Laboratorium
5.	Metody badania tworzyw szklanych	W4, U4, U5, K2	Laboratorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Laboratorium	Metoda laboratoryjna, Pokaz i obserwacja, Demonstracje dźwiękowe i/lub video

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Laboratorium	W celu uzyskania pozytywnej oceny, student/ka musi wykazać się pogłębioną znajomością treści omawianych na zajęciach. Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0): student w stopniu wyróżniającym opanował treści nauczania dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu bardzo dobrym opanował treści nauczania dobry (db; 4,0): student w stopniu dobrym opanował treści nauczania dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu zadowalającym opanował treści nauczania dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował treści nauczania niedostateczny (ndst; 2,0): student nie opanował 60% treści nauczania

Literatura

Obowiązkowa

1. Burdukiewicz J.M., 2013, Początki używania bursztynu w paleolicie, [w:] Człowiek, idea, dzieło: prace dedykowane Profesor Stefanii Walasek, red. B. Jędrzychowska, Wrocław, s. 351-372
2. Bukowski Z. 2002. Znaleźiska bursztyny w zespołach z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza z dorzecza Odry i Wisły. Warszawa
3. Czebreszuk J. 2011. Bursztyn w kulturze mykeńskiej. Poznań, wybrane rozdziały
4. Cofta-Broniewska A., 1999, Amber in the Material Culture of the Communities of the Region of Kuiavia during the Roman Period, [w:] Investigations into Amber. Proceedings of the International Interdisciplinary Symposium: Baltic Amber and Other Fossil Resins, red. B. Kosmowska-Ceranowicz, H. Paner, Gdańsk, s. 157-175
5. Gula M., Kwiatkowska K., 1994, Bursztyn bałtycki i inne żywice kopalne, cz. 2: Bursztyn w archeologii (1874-1993), Oficyna Wydawnicza Sadyba, Warszawa, wybrane rozdziały
6. Kosmowska-Ceranowicz B., Choińska-Bochdan E., 2003: Z bursztynem przez tysiąclecia. Muzeum. Archeologiczne w Gdańsku, wybrane rozdziały
7. Purowski, T. 2019. Od fajansu do szkła. Kontakty ziem polskich z głównymi centrami cywilizacyjnymi w II-I tys. p.n.e.. Wydawnictwo IAIE PAN
8. Rehren Th. i Freestone I.C. 2015. Ancient glass: from kaleidoscope to crystal ball. Journal of Archaeological Science 56, 233-241.
9. Tite M.S. 1987. Characterisation of early vitreous materials. Archaeometry 29, 21-34.
10. Rehren Th., 2021 The Origin of Glass and the First Glass Industries, w: Kanungo, A.K., Dussubieux, L. (eds) Ancient Glass of South Asia. Springer, Singapore, 3-20.

Dodatkowa

1. Gardin C. d. 2003. Amber spacer beads in the Neolithic and Bronze Age in Europe, w: C. W. Beck, I. Loze, J. M. Todd, Amber in Archaeology, Riga, p. 180-197
2. Czebreszuk J. 2011. Bursztyn w kulturze mykeńskiej. Poznań
3. Czebreszuk J. 2007. The role of the Sambian center in creating cultural meaning of amber in the third and second millennium BC. The outline of major problems, w: J. Baron, I. I. Lasak, Long Distance Trade in the Bronze Age and Early Iron Age, Wrocław, p. 179-193
4. Radić Rossi I. 2012. Glass Odyssey. Glass in the ship's equipment and cargo. Zadar.
5. Shortland A., Schachner L., Freestone I. i Tite M. 2006. Natron as a flux in the early vitreous materials industry: sources, beginnings and reasons for decline. Journal of Archaeological Science 33, 521-530.
6. Shortland A.J. 2008. Cuneiform Glass Texts: A Question of Meaning. In M. Martiń-Torres & T. Rehren (eds) Archaeology, History and Science, Integrating Approaches to Ancient Materials. Walnut Creek, CA, 61-76.
7. Nicholson P.T. 2009. Faience technology. W W. Wendrich (red.), UCLA Encyclopedia of Egyptology. Los Angeles
8. Frank, S. 1982. Glass and Archaeology. London: Academic Press

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Laboratorium	10
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie do zaliczenia	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 25
Liczba punktów ECTS	ECTS 1

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stosowania w praktyce badawczej współdziałania opartego na interdyscyplinarnej wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych i poznawczych
ARL_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do prawidłowej identyfikacji i rozstrzygania wyzwań związanych z wykonywaniem zawodu archeologa
ARL_K2_U02	Absolwent/ka potrafi samodzielnie stosować i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie: analizy prac innych autorów, tworzenia syntez różnych idei i poglądów, doboru metod i konstruowania narzędzi badawczych, które mają pozwolić na oryginalne rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie archeologii połączone z ich opracowaniem i prezentacją
ARL_K2_U03	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę archeologiczną i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową
ARL_K2_U05	Absolwent/ka potrafi samodzielnie przeprowadzić krytyczną analizę i interpretację różnych rodzajów źródeł archeologicznych (np. artefakty, ekofakty) stosując oryginalne podejścia, uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii w celu określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K2_U06	Absolwent/ka potrafi tworzyć syntezy i formułować wnioski badawcze rzeczowo je puentując z wykorzystaniem własnych opinii oraz poglądów innych autorów
ARL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi w sposób pogłębiony formułować opinie krytyczne o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz tworzyć krytyczne opracowania w różnych formach i mediach
ARL_K2_U08	Absolwent/ka potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych ze specjalistami z zakresu archeologii i dyscyplin pokrewnych oraz niespecjalistami w języku polskim i/lub języku angielskim, a także popularyzować wiedzę o archeologii, przeszłych wytworach kulturowych oraz instytucjach archeologicznych
ARL_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym teorię, metodologię i metody badawcze z zakresu archeologii
ARL_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym wiedzę archeologiczną prowadzącą do specjalizacji w obszarach badawczych archeologii pradziejowej i średniowiecznej, orientalnej i antycznej, a także dziedzictwa archeologicznego
ARL_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, społecznych, przyrodniczych i ścisłych, pozwalające na integrowanie perspektyw badawczych właściwych dla badań interdyscyplinarnych
ARL_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym metody analizy i interpretacji różnych wytworów kulturowych (artefaktów i ekofaktów) oraz minionych procesów wypracowane w ramach wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii i prehistorii